

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Соціальна геронтологія»
2019-2020 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та практична психологія».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Тургенева Анастасія Олександрівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/turgeneva/
Контактний телефон	-
E-mail викладача	aa_turgeneva@bdpu.org.ua
Графік консультацій	щоп'ятниці з 13.00 до 15.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
денна	3/90	18	12	60	залік
заочна		14	6	70	

Семестр: осінній/весняний.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: геронтологія, професійне старіння, населення літнього віку, соціальне обслуговування, вікові зміни, деонтологія.

Мета курсу: сформуванню мотиваційну, когнітивну та операційну складові готовності здобувачів вищої освіти до реалізації соціальної роботи з геронтологічною групою клієнтів.

Предмет курсу: теоретичні та практичні аспекти соціальної роботи з геронтологічною групою клієнтів.

Програмні компетентності:

ЗК-10 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ФК-3 Здатність розробляти та застосовувати моделі, тактики, технології соціальної допомоги, соціально-психологічного супроводу клієнтів для розв'язання соціальних проблем.

Результати навчання:

ПР-8 Здатен класифікувати методи, моделі соціальної роботи в професійній діяльності.

ПР-12 Здатен аргументувати вибір моделей, тактик, технологій в соціальній роботі.

Зміст курсу:

Тема 1. Соціальна геронтологія як наука.

Основні категорії та поняття геронтології. Об'єкт, принципи і завдання соціальної геронтології. Історія геронтології. Роль і місце старості в онтогенезі людини. Сутність і види старіння. Соціогеронтологічні теорії.

Тема 2. Людина похилого віку як суб'єкт вікових змін.

Зміни вищих психічних функцій в процесі старіння. Відчуття та сприйняття у людей похилого віку. Особливості пам'яті у людей похилого віку. Вікові зміни загального інтелекту. Психічні захворювання в пізньому та старечому віці.

Тема 3. Формування стереотипів до людей похилого віку в суспільстві.

Професійне старіння людей похилого віку. Працездатність пенсіонерів та мотивація продовження трудової діяльності. Володіння приватним майном та наявність доходів як основа забезпечення незалежності та безпеки людей похилого віку. Визначення сутності та змісту понять «умови» та «якість життя». Віковий підхід до якості життя людей похилого віку. Концепція якості життя. Виміри та оцінка

якості життя. Соціалізація і фактори соціальної адаптації особистості в пізньому віці. Ціннісні орієнтації у людей похилого віку. Кризи похилого віку.

Тема 4. Організація соціальної роботи з геронтологічною групою клієнтів.

Актуальність і значущість соціальної роботи. Загальні підходи та принципи соціальної роботи. Методи і технології соціальної роботи. Організація надання допомоги. Діяльність соціальних служб.

Консультування як вид психосоціальної допомоги літнім людям. Принципи консультування. Перелік проблем, коли може проводитися консультування. Загальні цілі консультування літніх людей. Типи гіперонекі. Тренінг у психосоціальної роботи з людьми похилого віку.

Тема 5. Соціальний захист літніх людей.

Принципи і механізми соціального захисту населення літнього віку. Соціальне обслуговування літніх людей. Пенсійне забезпечення у старості. Джерела кризи пенсійної системи в Україні. Концепція реформи системи пенсійного забезпечення в Україні.

Тема 6. Етичні проблеми соціальної роботи з населенням літнього віку.

Деонтологія в соціальній роботі з літніми людьми. Проблема психологічної і вікової сумісності соціальних працівників і клієнтів геронтологічного віку. Психологічна підготовка фахівців – соціальних геронтологів для подолання геронтофобії. Етичні підходи до вирішення можливих конфліктів між соціальними працівниками та клієнтами літнього віку.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, лекція, вступна бесіда, навчальна дискусія); наочні (ілюстрування, опорний мультимедіа-конспект, навчальні фільми); практичні (проектування, дослідні роботи); методи усного та письмового контролю.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): навчальний курс передбачає аудиторні заняття, індивідуальну роботу, а також самостійне вивчення матеріалу з використанням консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук.

Система оцінювання та вимоги:

Система нарахування рейтингових балів для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (поточний контроль)

Теми навчального курсу	Види робіт			Підсумкові бали (max 25 балів)
	Семінарське заняття	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Тема 1	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 2	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 3	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 4	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 5	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 6	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25

**Система нарахування рейтингових балів для здобувачів вищої освіти
заочної форми навчання (поточний контроль)**

Теми навчального курсу	Види робіт			Підсумкові бали (max 25 балів)
	Семинарське заняття	Самостійна робота	Індивідуальні завдання	
Тема 1	-	10	15	25
Тема 2	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 3	-	10	15	25
Тема 4	-	10	15	25
Тема 5	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25
Тема 6	Виступ – 5 Участь в обговоренні (доповнення) – 2	10	10	25

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів, мінімально 35 балів)	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2	50	100	
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

зараховано

не зараховано з можливістю повторного складання
не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

1. Герасимова Н. Світова та вітчизняна практика впровадження паліативної допомоги на дому особам похилого віку : [паліативна допомога на дому невиліковно хворим особам похилого віку з аналізом демографічної ситуації в розвинутих країнах світу та Україні] / Н. Герасимова // Україна: аспекти праці. – 2013. – № 7. – С. 43-51.

2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Звереві. – 2-ге вид. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – 536 с.

3. Карплюк В. О. До проблеми зайнятості літніх працівників [Електронний ресурс] / В. О. Карплюк // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 57. – С. 245- 250. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdp_2011_57_35.pdf

4. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика) : [підручник] / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.

5. Павелків Р. В. Вихід на пенсію: особливості адаптації [Електронний ресурс] / Р. В. Павелків // Вікова психологія. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072037047/psihologiya/vikova_psihologiya

6. Робак В. Психосоціальні теорії старіння та їх значення для забезпечення процесу якісної опіки літніх людей [Електронний ресурс] / В. Робак // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>

7. Соціальна робота : [навч. посіб.] : у 2-х ч. / К. М. Левківський, В. Л. Кулініченко, В. Є. Слушаєнко та ін. – К. : НТУУ «КПІ», 2011. – Ч. 2. – 384 с.

8. Соціальна робота на підприємстві : навч. посібник / Уклад.: Н. М. Коляда // Т. В. Коляда. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 84 с.

9. Створення моделі паліативної допомоги хворим похилого віку в Україні / Т. І. Вялих, В. В. Чайковська, Д. Р. Чайківська, Н. М. Величко, Л. В. Єгорова // Ліки України: тез. доп. (Одеса, 9-10 липня 2015 р.). – 2015. – № 2 (23). – С. 10.

10. Чайківська Д. Р. Визначення потреб у соціальних послугах в Україні. Дослідження Карітасу України на замовлення Мінсоцполітики України / Д. Р. Чайківська. – Львів : «Друкарські куншти», 2015. – 76 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>:
  - Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» : станом на 20 січня 2018 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12/ed20200101>
  - Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» : станом на 9 серпня 2019 р. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>